

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Стичинської Анни Броніславівни
«Інституційне забезпечення політики України у сфері захисту прав
і свобод людини і громадянина»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук
за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси

Актуальність теми дисертації. Дослідження проблем інституційного забезпечення політики України у сфері захисту прав і свобод людини і громадянині є досить актуальною і важливою темою. Адже саме захист прав і свобод людини і громадянині є головним обов'язком держави. Відповідно до положень частини другої статті 3 Конституції України, права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність.

В цьому ключі дослідження інституційного забезпечення політики України у сфері захисту прав і свобод людини і громадянині, якому присвячена дисертаційна робота Стичинської Анни Броніславівни, безумовно є необхідним та актуальним, оскільки формальне проголошення прав людини не має й не може мати сенсу без створення ефективного механізму забезпечення і захисту цих прав.

Ступінь обґрунтованості та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, обумовлюється тим, що дисерантка здійснила розв'язання завдань, поставлених для досягнення мети дисертаційного дослідження, використавши значну кількість наукової літератури та актів правозастосування. Наведене забезпечило належну теоретичну обґрунтованість наукового дослідження.

Автор дисертації вміло обрала та використала методи дослідження, відповідно до об'єкта та предмета дослідження, мети та завдань

дисертаційного дослідження. Належне використання діалектичного підходу дало можливість розглядати права людини як явище, що визначається її природою і умовами життя суспільства, а також дозволило простежити проблеми взаємозв'язку держави і громадянського суспільства. В свою чергу, герменевтичний метод забезпечив неупереджене розуміння та тлумачення нормативно-правових актів, їх істинний зміст та ключові поняття.

Пропозиції по вдосконаленню законодавства сформульовані дисертанткою на підставі вивчення проблемних питань теоретичного та прикладного характеру у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні, окрім виділено питання захисту прав дитини, як особливої категорії. Тому такі пропозиції є ґрутовними та необхідними в контексті їх впровадження.

Стичинська А.Б. у дисертаційному дослідженні продемонструвала високий рівень здійснення наукового дослідження, вміння доводити та обґрунтовувати власні міркування, висновки, рекомендації та пропозиції, викладати їх чітко та лаконічно, аналізувати положення нормативно-правових та правових актів.

Зміст роботи цілком відповідає науковій спеціальності, за якою виконана робота. Тема дисертації розкрита повно та ґрутовно, на високому науковому рівні.

Все наведене вище забезпечило обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова новизна положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації полягає у тому, що дисертація Стичинської А.Б. є комплексним науковим дослідженням питання інституційного забезпечення політики України у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина.

Переважна більшість положень, які винесені на захист належним чином обґрунтовані в дисертації.

Автором дисертації належним чином обґрунтовано взаємодію політики і права у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина та запровадження в українському суспільстві європейських демократичних принципів. Також визначено роль державних органів у формуванні системної, демократичної, відповідної європейським стандартам політики України у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина; зокрема, на основі існуючого досвіду показано роль судової системи (перш за все, системи адміністративних судів та Конституційного Суду України), прокуратури та Уповноваженого з прав людини у реальному забезпеченні вищезазначеної сфери життедіяльності людини зі збереженням її колективної та індивідуальної сутності.

Автор дисертації вперше обґрунтувала необхідність взаємодії держави та громадянського суспільства у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина, а також створення механізмів громадського контролю за дотриманням прав і свобод та залучення досвіду діяльності неурядових правозахисних організацій.

Дисертація містить багато й інших положень, які характеризуються науковою новизною, є належним чином обґрунтованими та заслуговують на підтримку.

Таким чином, результати, висновки, положення та пропозиції, висловлені дисертанткою як такі, що містять наукову новизну, точно та належно викладені в тексті основної частини дисертації.

Ознайомлення з дисертацією та авторефератом Стичинської А.Б. дає підстави дійти висновку, що результати наукового дослідження дисертантки характеризуються науковою новизною, яка представляє собою теоретичні та прикладні положення, які ще не були захищені у політичній науці; дають змогу вивести на якісно новий рівень наукове пізнання

інституційного забезпечення політики України у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина.

Значущість результатів дослідження для науки і практики. Теоретичні та прикладні положення, висновки та рекомендації, сформульовані Стичинською А.Б. в дисертації можуть бути застосовані: у нормотворчій діяльності (щодо вдосконалення положень нормативно-правових актів, які регулюють питання захисту прав людини і громадянина, а особливо питання захисту прав дітей); - у науково-дослідній діяльності (щодо подальшого вивчення сфери інституційного забезпечення політики у сфері захисту прав людини і громадянина); - у правозастосовній діяльності (при розгляді судами справ порушення прав людини і громадянина); - у навчальному процесі (при вивчені курсів прав людини, політології, при підготовці відповідних розділів та глав підручників та навчальних посібників з політології та прав людини).

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях Стичинської А.Б. Результати дисертаційного дослідження апробовані належним чином, вони опубліковані у тринадцяти наукових публікаціях: із них п'ять опубліковані у наукових фахових виданнях України, одна – у зарубіжному фаховому виданні, сім – тези доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Автореферат дисертації відповідає основним положенням дисертації.

Все наведене вище дає змогу дійти висновку, що дисертація Стичинської Анни Броніславівни «Інституційне забезпечення політики України у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина» є завершеною науково-дослідницькою працею, яка за своїм змістом, формою та призначенням відповідає вимогам, які висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути і процеси.

В цілому позитивно оцінюючи дисертацію Стичинської А.Б., слід звернути увагу на **деякі дискусійні положення, неточності та упущення**, які потребують або додаткової аргументації, або спеціальних пояснень під час захисту:

1. Недостатньо проаналізовані сутнісні характеристики людини, як носія природного права. Людина є культурною, вільною, творчою, а також виступає як носій матеріальних та духовних цінностей. Забезпечення гармонійного існування людини, реалізація її потреб та невід'ємних природних прав, необхідно було б розглянути докладніше через проблему самої людини. Варто дослідити природу і зміст її життєдіяльності, аби мати змогу надалі вести мову про конкретні особливості прояву з боку людини її внутрішніх властивостей через правову поведінку в межах і природно-правового, і буттевого простору. Людське суспільство, по суті, пов'язане з природним правом, оскільки це право самоорганізується, і люди за своєю природою також склонні до самоорганізації. Права людини є основою природно - правового простору, тобто, якщо можна так сказати, природно - правовий простір “існує” як певна міра дотримання прав людини, що дані їй від природи, а також як “міра” істинності і відповідності поведінки людини нормам буттевого простору. Людина в буттевому і природно - правовому просторі наділена автономією, що полягає в пріоритеті її суб'єктивних прав. За умови розвитку людини в колективі кожен член цього колективу повинен сприйматися як індивід з неповторним “набором” властивостей.

2. Дискусійним є висвітлення питання щодо впливу будь-яких політичних режимів на забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Доречнішим було б виокремити роль ліберальної демократії як режиму який реально дозволяє удосконалити ці проблеми.

Ліберальна демократія на перший план ставить громадянську свободу, тобто повну незалежність особистого життя індивіда від політичної влади. Йдеться про ряд особистих прав: недоторканість особи, свободу совісті,

слова, зборів, друку, місця проживання, заняття, господарської діяльності, приватної власності та ін. Ядром свободи є особисті права. Політична свобода виступає як засіб забезпечення громадянської свободи. Влада, що порушує громадянську свободу, стає тиранією і знижує правомірність свого існування. Звідси висновок — політична влада не повинна бути абсолютною, незалежно від того, хто її здійснює — монах чи народ. Лібералізм демократії означає свободу особи, визнану і гарантовану державою. Громадські сили можуть діяти тільки згідно з законом, перед яким усі рівні.

3. Автором не в повній мірі висвітлена сьогоднішня політична ситуація в Україні, яка повинна значною мірою вплинути на суспільство, в якому людина як соціальна істота змогла б реально реалізувати та забезпечити свої права і свободи. Країна сьогодні потребує масштабної модернізації всіх сфер життя. Модернізація — це, перш за все, комплексний процес реформування існуючих та створення нових політичних, правових, економічних та суспільних інституцій, а також запозичення тих культурних норм, які відповідають кращим стандартам і цінностям розвинутих демократичних країн. Суть модернізації — оновлення або створення нових інституцій, що створюють умови для перетворення міжлюдських стосунків у сфері політичних, правових, економічних, суспільних відносин на сучасних засадах визнання принципів демократії, верховенства права та прав людини, ринкової економіки, соціальної держави, усталених міжнародних норм співіснування країн.

Дисертація Стичинської А.Б. має необхідні для дисертаційного дослідження компоненти: критичний аналіз попередніх робіт вчених-політологів та юристів, вдале використання належних методів наукового дослідження, узагальнення висновків теоретичного та прикладного характеру. Дисертація мітить значну кількість наукових положень, рекомендацій та висновків, які є новизною для політичної науки. Наведене в сукупності вирішує важливу теоретичну та прикладну проблему

інституційного забезпечення політики України для забезпечення ефективного захисту прав і свобод людини і громадянина.

Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника. На підставі вищевказаного, приходжу до висновку, що дисертація Стичинської Анни Броніславівни «Інституційне забезпечення політики України у сфері захисту прав людини і громадянина» є завершеною науковою працею, містить нові науково обґрунтовані результати проведених Стичинської А.Б. досліджень, які розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для політичної науки, отже відповідає вимогам підпунктів 11 та 13 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567. Автор дисертації – Стичинська Анна Броніславівна на основі прилюдного захисту заслуговує присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути і процеси.

Офіційний опонент:

Кандидат політичних наук, доцент

Приватний вищий навчальний заклад

«Європейський університет», Уманська філія,

Доцент кафедри менеджменту

і соціально-гуманітарних дисциплін

Скомаровський
Валерій Олегович

22 червня 2016

Особистий підпис Скомаровського В.О.
засвідчує.
Галевський В.О.

УМАНСЬКА
ФІЛІЯ
Ідентифікаційний код
24417265

О.О. Галевський